

Θεατρικό Εργαστήρι για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Σόνια Μολογούση

1) Ονόματα από τη Φύση

Οι συμμετέχοντες στέκονται σε κύκλο. Ο εμπυχωτής ενημερώνει τους συμμετέχοντες ότι θα πρέπει να σκεφτούν μία λέξη που να σχετίζεται με το υπό εξέταση θέμα (σε αυτή την περίπτωση το δάσος) και που να ξεκινάει με το ίδιο γράμμα με το οποίο ξεκινάει και το όνομα τους. Η λέξη που θα σκεφτούν γίνεται το νέο επώνυμο του συμμετέχοντος. Ο καθένας με τη σειρά του λέει το μικρό του όνομα και το νέο του επώνυμο συνοδεύοντας το από μία κίνηση ή στάση του σώματος που κατά τη γνώμη του περιγράφει την λέξη που επέλεξε. Οι υπόλοιποι επαναλαμβάνουν όλοι μαζί το όνομα και την κίνηση.

2) Φωτιά στο δάσος

Η ομάδα χωρίζεται σε τριάδες. Τα μέλη κάθε τριάδας αποφασίζουν ποιος είναι το 1, ποιος το 2 και ποιος το 3. Όσοι έχουν το νούμερο 1 ή 3 είναι δέντρα και όσοι έχουν το νούμερο 2 είναι σκίουροι. Στη συνέχεια, οι τριάδες μοιράζονται στο χώρο και σε κάθε μία από αυτές, όσοι είναι δέντρα στέκονται αντικριστά με τα χεριά στην ανάταση και ενωμένα (σχηματίζοντας τρίγωνο), ενώ όσοι είναι σκίουροι κάθονται στο πάτωμα ανάμεσα στα δύο δέντρα. Ο εμπυχωτής ενημερώνει την ομάδα ότι κατά διαστήματα θα φωνάζει τις λέξεις: **κυνηγός, ξυλοκόπος ή φωτιά** και οι συμμετέχοντες θα αντιδρούν ανάλογα με αυτό που αναπαριστούν. Πιο συγκεκριμένα:

- Στην λέξη **φωτιά**, οι σκίουροι μένουν ακίνητοι και τα δέντρα αλλάζουν θέσεις, ψάχνοντας να βρουν ένα διαφορετικό σκίουρο για να σταθούν από πάνω του (σημ. Οι συμμετέχοντες που αναπαριστούν τα δέντρα, δεν χρειάζεται να κινούνται μαζί. Μπορούν να χωριστούν και να σχηματίσουν ζευγάρι με κάποιον άλλον που είναι δέντρο)
- Στη λέξη **κυνηγός**, τα δέντρα παραμένουν ακίνητα και οι σκίουροι αλλάζουν θέσεις και βρίσκουν ένα άλλο διαφορετικό ζευγάρι δέντρων για να κρυφτούν.
- Στη λέξη **φωτιά** μετακινούνται όλοι σχηματίζοντας νέες τριάδες.

3) Τι μας προσφέρουν τα δέντρα;

Η ομάδα σε κύκλο. Με αφορμή το παραπάνω παιχνίδι ο εμπυχωτής θέτει το ερώτημα της προσφοράς των δέντρων στον άνθρωπο. Κάθε φορά που ένας συμμετέχοντας έχει μια ιδέα, μπαίνει στο κέντρο του κύκλου και την ζωντανεύει με το σώμα του, με κίνηση ή παγωμένα. Για παράδειγμα, τρώει καρπούς από ένα δέντρο, ξαπλώνει κάτω από την σκιά του και ξεκουράζεται, μυρίζει τον καθαρό αέρα, προστατεύεται από τη βροχή κ.λπ. Οι υπόλοιποι συμμετέχοντες-θεατές περιγράφουν κάθε φορά αυτό που παρακολουθούν.

4) Εισαγωγή στην ιστορία- Αφήγηση

Στο σχολείο που πήγαινε ο Τάκης όλοι είχαν να λένε για την ξύστρα του. Εξωτερικά ήταν σαν μία συνηθισμένη ξύστρα. Ένα ξύλινος κύβος που έφτιαξε το περασμένο φθινόπωρο, ο παππούς του Τάκη, από ένα μικρό κομμάτι ξύλο κέδρου. Ένα κομμάτι ξύλο από αυτά που συχνά αφήναν πίσω τους οι ξυλοκόποι στο δάσος με τους κέδρους. Το δάσος με τους

κέδρους το ήξεραν καλά όλα τα παιδιά. Μια γερή ορθοπεταλιά και σε λίγα λεπτά ήταν εκεί. Συνήθως άφηναν τα ποδήλατα στο ξέφωτο και άρχιζαν τα παιχνίδια. Κρυφτό και κυνηγητό, κεδρομηλοπολέμο και μπάλα. Το αγαπημένο τους όμως παιχνίδι ήταν «Τα βαφτίσια». Διάλεγαν έναν κέδρο, τον παρατηρούσαν καλά, κι ανάλογα με την εικόνα που τους έφερνε στο μυαλό, του έδιναν ένα όνομα. «Το άγριο λιοντάρι», «Η ανοιχτή ομπρέλα», «Ο πανκ τραγουδιστής» ήταν μερικά από τα ονόματα των κέδρων. Αφού έβρισκαν το όνομα, ο «νονός» ή η «νονά» το έγραφε σε μία χάρτινη πινακίδα και την κρέμαγε όσο πιο ψηλά μπορούσε στα κλαδιά του κέδρου. Ύστερα έστηναν γύρω του ένα μικρό γλέντι, που πάντα τελείωνε με ξεφωνητά χαράς και χειροκροτήματα.

5) Ομαδικές παγωμένες εικόνες

Ο εμπυχωτής εξηγεί στους συμμετέχοντες ότι στο θέατρο είναι σημαντικό να μπορούμε, κατά τη διάρκεια μιας παρουσίασης, να εστιάζουμε στην ένταση και να φτιάχνουμε εικόνες απ' το τίποτα. Χωρίζει την ομάδα σε 3 μικρότερες και αναθέτει σε κάθε μια από αυτές να φτιάξει την παγωμένη εικόνα ενός κέδρου. Πιο συγκεκριμένα η 1^η ομάδα θα πρέπει να σχηματίσει την εικόνα του κέδρου με το όνομα «**άγριο λιοντάρι**», η 2^η «**ανοιχτή ομπρέλα**» και η 3^η «**πανκ τραγουδιστής**». Το σώμα κάθε παιδιού μετατρέπεται σε ένα στοιχείο από αυτά που συγκροτούν ένα δέντρο (κορμός, κλαριά, φύλλα). Όταν η κάθε ομάδα βρει πως θα στήσει την εικόνα της, ο εμπυχωτής, ζητά από τους συμμετέχοντες να τις παρουσιάσουν στις υπόλοιπες. Συνεργασία- παρουσίαση-χρήση χώρου στο θέατρο- χτίσιμο ικανοτήτων ως θεατών.

6) Τι άκουγε ο Τάκης όταν έβαζε την ξύστρα στο αυτί του

Αυτό που έκανε την ξύστρα του Τάκη να ξεχωρίζει από τις υπόλοιπες ήταν ο ήχος της. Ναι, η ξύστρα του Τάκη ήταν ίσως η μοναδική ξύστρα στον κόσμο με ήχο. Όταν κάποιος έβαζε στο αυτί του το χωνί της ξύστρας, στη θέση δηλαδή όπου κανονικά έμπαινε η μύτη του μολυβιού, άκουγε τον ήχο. Ή καλύτερα τους ήχους, γιατί ο ήχος ποτέ δεν ήταν ένας και ποτέ δεν ήταν ο ίδιος. Η ξύστρα έβγαζε όλους τους ήχους που μπορούσε κανείς να ακούσει στο κέδρινο δάσος: τα κελαηδήματα των πουλιών, το θρόισμα των φύλλων, το φύσημα του αγέρα, τους κτύπους των ξυλοκόπων, τα βήματα των πεζοπόρων.

Οι συμμετέχοντες καλούνται σε ομάδες των 5 να δημιουργήσουν ένα ηχητικό κολλάζ του δάσους. Η κάθε ομάδα αυτοσχεδιάζει 4-5 ήχους με τη φωνή, το σώμα και κάποια μουσικά όργανα που παρέχει ο εμπυχωτής. Στη συνέχεια, οι ομάδες τοποθετούνται κυκλικά με τον εμπυχωτή να στέκεται στο εσωτερικό του κύκλου. Ενημερώνει τους συμμετέχοντες ότι όταν πλησιάζει μια ομάδα, τοποθετώντας ταυτόχρονα την ξύστρα στο αυτί του, ακούει το ηχητικό κολλάζ που έχει ετοιμάσει, ενώ όταν απομακρύνεται οι ήχοι σταματούν.

7) Απειλή- Προστασία

Όλοι περπατούν ελεύθερα στο χώρο. Ο εμπυχωτής ζητά από τον κάθε ένα να βάλει ένα άτομο από την ομάδα στο μυαλό του- αυτό το άτομο (Α) λειτουργεί σαν απειλή. Συνεχίζουν όλοι να περπατούν με τη μόνη διαφορά ότι ο καθένας προσπαθεί να βρísκεται διαρκώς μακριά από το άτομο Α. Στη συνέχεια ο εμπυχωτής ζητάει από τους συμμετέχοντες να βάλουν ένα δεύτερο άτομο στο μυαλό τους. Αυτό το άτομο (Β) λειτουργεί σαν προστασία. Το περπάτημα συνεχίζεται καθώς ο καθένας προσπαθεί να έχει τον Β διαρκώς ανάμεσα στον ίδιο και τον Α.

Θέμα για συζήτηση: Πως συνδέεται η παραπάνω δραστηριότητα με το υπό εξέταση θέμα του σημερινού σεμιναρίου που είναι το δάσος; Τι μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο-απειλή για ένα δάσος (π.χ. Εκχερσώσεις για την επέκταση της γεωργικής γης, υπερεκμετάλλευση με ληστρικές υλοτομίες για παραγωγή ξύλου και καύσιμης ύλης, πυρκαγιές από πρόθεση, υπερβόσκηση, βόσκηση καμένων δασών, κακή εκμετάλλευση λατομείων-μεταλλείων) και ποια τα μέτρα προστασίας που μπορούμε να λάβουμε (π.χ. προώθηση του εθελοντισμού και η εκπαίδευση για συμμετοχή σε δραστηριότητες φύλαξης και πρόληψης των πυρκαγιών, η σύνταξη σχεδίων έκτακτης ανάγκης για την αντιμετώπιση δασικών πυρκαγιών, συνεχής παρακολούθηση των χρήσεων γης και της οικολογικής εξέλιξης των καμένων εκτάσεων);

8) Οι φόβοι του Τάκη

Ένα πρωί, καθώς ο Τάκης άνοιξε την κασετίνα του, δεν ένιωσε το άρωμα της ξύστρας του και όταν την έβαλε στο αυτί του δεν άκουσε τίποτα. Αφουγκράστηκε καλύτερα και πάλι κανένας ήχος. Του φάνηκε πολύ περίεργο και άσχημες σκέψεις άρχισαν να περνούν από το μυαλό του καθώς θυμήθηκε ότι την τελευταία φορά που επισκέφτηκε το δάσος είδε κάποιους άγνωστους ανθρώπους να συζητάνε και κάτι να μετράνε ανάμεσα στα δέντρα...

Σε ομάδες των 3-4 φτιάχνουν μια μικρή σκηνή με κίνηση και λόγο, που να ζωντανεύει έναν από τους φόβους του Τάκη για το τι μπορεί να έχει συμβεί στο δάσος. Ενδεικτικοί προβληματισμοί:

- *Τι μπορεί να αποτελέσει κίνδυνο-απειλή για ένα δάσος (π.χ. υπερεκμετάλλευση με ληστρικές υλοτομίες για παραγωγή ξύλου και καύσιμης ύλης, πυρκαγιές από πρόθεση, υπερβόσκηση, βόσκηση καμένων δασών, κακή εκμετάλλευση λατομείων-μεταλλείων)*
- *Ποιοι άλλοι χαρακτήρες λαμβάνουν μέρος εκτός από τα δέντρα;*
- *Τι να νιώθει ή να σκέφτεται ο κάθε χαρακτήρας αυτή τη στιγμή;*
- *Πως μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το σώμα και το πρόσωπό μας για να εκφράσουμε τα συναισθήματα του κάθε χαρακτήρα;*

9) Κυκλικό δράμα

Ο συντονιστής καλεί την κάθε ομάδα να πάρει τη θέση της στον κύκλο με τρόπο που η δράση να παρουσιάζεται προς το κέντρο. Όταν ο εμπυχωτής πλησιάσει την ομάδα ακουμπώντας μπροστά της την ξύλινη ξύστρα, αυτή παρουσιάζει αρχικά παγωμένα τη σκηνή συνδυαστικά με κάποιους ήχους που μπορεί να ακούγονται τώρα στο δάσος, αμέσως μετά τη ζωντανεύει και στο τέλος την ξανά παγώνει.

10) Ρεπορτάζ

Καθώς ο Τάκης σκεφτόταν όλα αυτά που μπορεί να είχαν συμβεί στο δάσος των κέδρων, μία δυνατή μυρωδιά από καμένο ξύλο άρχισε να βγαίνει από την ξύστρα και γρήγορα απλώθηκε σε ολόκληρη την τάξη. «Στο δάσος, στο δάσος γρήγορα!» φώναξε δυνατά ο Τάκης και πετάχτηκε πάνω. Ανέβηκε στο ποδήλατο και άρχισε να τρέχει προς το δάσος με τους κέδρους. Πίσω του ακολουθούσαν και τα υπόλοιπα παιδιά της τάξης. Ακόμη πιο πίσω έτρεχαν οι δάσκαλοι. Φτάνοντας εκεί αμέσως κατάλαβαν. Δυο κέδροι είχαν αρπάξει φωτιά, ενώ ένα αυτοκίνητο, το ίδιο με αυτό που είχε δει ο Τάκης λίγες μέρες νωρίτερα, χανόταν στο βάθος του δρόμου. Μικροί και μεγάλοι δεν έχασαν στιγμή. Απομόνωσαν τους κέδρους που καίγονταν και κατάφεραν να σβήσουν τη φωτιά. Γρήγορα ήρθε και η πυροσβεστική, κι έτσι αυτή τη φορά πρόλαβαν το κακό. Όλοι συμφωνούσαν ότι κάποιοι προσπάθησαν να κάψουν το δάσος τους, κι αυτό δεν έπρεπε να το ξεχάσουν. «Δεν είναι μόνο δουλειά της

αστυνομίας να συλλάβει τους εμπρηστές είναι και δική μας δουλειά να προστατεύσουμε το δάσος μας» είπαν κάποιοι και αποφάσισαν να οργανωθούν.

Μετά την αφήγηση οι συμμετέχοντες καλούνται να ετοιμάσουν ένα ρεπορτάζ για το πως τα παιδιά κατάφεραν να σώσουν το δάσος και ποια μέτρα έλαβαν για να διασφαλίσουν την προστασία του. Πιο συγκεκριμένα, η ομάδα χωρίζεται σε 5 μικρότερες ενώ παράλληλα, ο εμπυχωτής πλησιάζει κάθε μία ομάδα ξεχωριστά και ζητά από τα μέλη της να διαλέξουν ένα από τα τέσσερα χαρτιά που κρατάει στα χέρια του. Σε κάθε χαρτί είναι γραμμένο το θέμα πάνω στο οποίο καλείται να αυτοσχεδιάσει η κάθε ομάδα και κάποια στοιχεία τα οποία οφείλουν να ενσωματώσουν στο ρεπορτάζ και στην τελική τους παρουσίαση. Πιο αναλυτικά:

Ομάδα 1: συνέντευξη με τον παππού του Τάκη και παρουσίαση αφίσας που έφτιαξαν τα παιδιά για να προωθήσουν την αναγκαιότητα της προστασίας των δασών. Σημ. Τα μέλη της ομάδας φτιάχνουν την αφίσα με τη χρήση χαρτιών A4 και μαρκαδόρων που τους παρέχει ο εμπυχωτής.

Ομάδα 2: συνέντευξη με τα παιδιά για το δάσος και τη ρόλο που διαδραματίζει στην καθημερινότητα τους και παρουσίαση του τραγουδιού που συνέθεσαν και ηχογράφησαν τα παιδιά με στόχο την συνειδητοποίηση των συμπολιτών τους σε σχέση με το δασός. Σημ. Τα μέλη της ομάδας επινοούν/συνθέτουν το τραγούδι με τη χρήση μουσικών οργάνων (ντέφι, τύμπανο, ξυλάκια) που τους παρέχει ο εμπυχωτής.

Ομάδα 3: ρεπορτάζ για την ομάδα εθελοντών που δημιούργησαν οι κάτοικοι με εκτενή αφορά στον τρόπο λειτουργίας και τις υποχρεώσεις των μελών της.

Ομάδα 4: συνέντευξη με τους δασκάλους στο σχολείο του Τάκη για τις πρωτοβουλίες που πήραν μετά το περιστατικό του εμπρησμού και παρουσίαση της επιστολής προς μία οικολογική οργάνωση που συνέγραψαν μαζί με τους μαθητές.

11) Αν είχε φωνή το δάσος...

Ο εμπυχωτής παρουσιάζει στην ομάδα ένα μεγάλο κομμάτι χαρτί του μέτρου με την εικόνα ενός δέντρου (Παράρτημα Α) και μερικά post it με σχήμα φύλλου. Ζητάει από τους συμμετέχοντες να σκεφτούν την συνέχεια της πρότασης «αν είχε φωνή το δάσος θα μας έλεγε...», να καταγράψουν τις ιδέες τους στα post-it και να τα τοποθετήσουν στο δέντρο.

12) Παίρνοντας θέση

Ο εμπυχωτής ζητά από τους συμμετέχοντες να τοποθετήσουν μπροστά τους μία καρτέλα και να φανταστούν πως η καρτέλα αυτή συμβολίζει το δάσος. Ανάλογα με τα συναισθήματα και τις σκέψεις τους ως προς την έννοια του δάσους τοποθετούν και τον εαυτό τους ως προς την καρτέλα.

Παράρτημα Α

